www.LAKOKRASKA.UA

ЛАКОКРАСКА-UA®

Програма підтримки галузевої політики «Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Європейським Союзом»

Реформування системи технічного регулювання в Україні: Стан та перспективи з точки зору СОТ та європейської інтеграції

Дмитро Луценко

Міжінституційний координатор / Експерт з юридичних питань

dmytro_l@yahoo.com

europeanprofiles S.A.

AENOR Asociación Española de Normalización y Certificación

Austrian Standards Institute Consulting

ibf International Consulting

SIQ

Програма підтримки галузевої політики «Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Європейським Союзом»

Місце України у провідних економічних рейтингах:

- Легкість ведення бізнесу 2014 (Всесвітній банк) – 112 із 189
- Індекс економічної свободи 2013 (Фонд «Спадщина») – 161 із 177 (категорія пригнічених економік)
- Індекс глобальної конкурентоспроможності 2013-14 (Світовий економічний форум) – 84 із 148
- Глобальний інноваційний індекс 2009 (Бостонська консалтингова група) – 64 із 110
- Глобальний інноваційний коефіцієнт 2013 (рейтинг Блумберга) – 42 із 50

Програма підтримки галузевої політики «Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Європейським Союзом»

Стан справ з регулюванням в Україні

Характеризується збереженням радянських практик керування галузями, що має наслідком:

- існування у підпорядкуванні міністерств і відомств зацікавлених у збереженні нинішньої ситуації підприємств, установ і організацій, часто з притаманними їм конфліктами інтересів;
- поширення на один вид продукції різних видів регулювання (регуляторних режимів): технічного регулювання (технічні регламенти і стандарти), санітарного регулювання (СанПіНи), охорони праці (НПАОПи і ДНАОПи), ветеринарного і фітосанітарного регулювання для харчової продукції тощо, вимоги яких часто суперечать одне одному;
- надмірне переважання досить затратного попереджувального (до-ринкового) контролю у вигляді державних реєстрацій, експертиз, сертифікацій, висновків тощо, а також зосередженість на паперовому контролі при здійсненні державного контролю (нагляду) («паперова ментальність»);
- нечіткість визначення компетенції контрольно-наглядових органів, звідки дублювання об’єктів контролю (нагляду), брак відповідальності та неможливість оцінити ефективність здійснення державного контролю (нагляду)

Програма підтримки галузевої політики «Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Європейським Союзом»

Останні зрушення в Україні, що стали наслідком виконання зобов’язань в рамках Угод СОТ про ТБТ та СФСЗ та адаптації законодавства і практик ЄС

- Ще у 2003 р. прийнято та введено в дію Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»
- Створено один контрольно-наглядовий орган у сфері безпечності харчової продукції (Держветфітослужбу)
- Скасовано обов’язкову сертифікацію більшості видів харчової продукції
- Запроваджено ринковий нагляд щодо нехарчової продукції з розмежуванням компетенції між контрольно-наглядовими органами
- Запроваджено режим загальної безпечності продукції у разі відсутності обов’язкових вимог
- Скасовано реєстрацію декларацій про відповідність
- Прийнято технічні регламенти з електромагнітної сумісності, низьковольтного обладнання та безпеки машин, що майже повністю відповідають відповідним директивам ЄС

Програма підтримки галузевої політики «Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Європейським Союзом»

Основні завдання, що залишаються на порядку денному

- Подальше прийняття технічних регламентів для нехарчової продукції, що відповідатимуть відповідним директивам і регламентам ЄС
- Прийняття в Україні важливих з регуляторної точки зору національних стандартів, що є ідентичними до відповідних міжнародних і європейських стандартів
- Остаточний перехід від обов’язкової сертифікації до оцінки відповідності
- Запровадження добровільності стандартів
- Повномасштабне реформування системи метрології
- Удосконалення законодавства у сфері безпечності харчової продукції та лікарських засобів
- Повномасштабне реформування сфери санітарно-епідеміологічного благополуччя населення, пожежної безпеки та охорони праці з метою усунення надмірного попереджувального контролю, дублювання та суперечностей, конкретизації сфер відповідальності відповідних державних органів
- Зміцнення технологічних можливостей та компетентності лабораторій
- Посилення компетентності персоналу контрольно-наглядових органів

Програма підтримки галузевої політики «Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Європейським Союзом»

Три законодавчі ініціативи на порядку денному

Програма підтримки галузевої політики «Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Європейським Союзом»

Проект Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» (реєстраційний номер 3090 від 15.08.2013) (1)

- Створення в Україні ефективної та прозорої метрологічної системи
- Встановлення законодавчих засад для здійснення в Україні метрологічної діяльності на основі міжнародних та європейських вимог (документів OIML і WELMEC та актів законодавства ЄС)
- Включення акредитації до метрологічної системи України, як це вимагається новим документом OIML D1
- Усунення корупціогенних конфліктів інтересів та розмежування регуляторних, наглядових та господарських функцій, включаючи створення метрологічної інспекції

Програма підтримки галузевої політики «Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Європейським Союзом»

Проект Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» (реєстраційний номер 3090 від 15.08.2013) (2)

- Чітке розмежування між адміністративними та господарськими метрологічними послугами
- Встановлення законодавчих засад для обмеження періодичної повірки та посилення калібрувальної діяльності у виробничому секторі
- Перехід до оцінки відповідності замість окремого регуляторного режиму для засобів вимірювальної техніки
- Оптимізація регуляторних вимог та усунення зайвого регуляторного тягаря на суб'єктів господарювання у сфері метрології

Програма підтримки галузевої політики «Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Європейським Союзом»

Проект Закону України «Про стандартизацію» (реєстраційний номер 3337 від 30.09.2013) (1)

- Консолідація законодавства у сфері стандартизації в одному законодавчому акті
- Створення єдиного національного органу стандартизації, який не є центральним органом виконавчої влади, але є єдиним виконавцем і координатором робіт з розроблення стандартів; передання функцій стандартизації у сфері будівельних матеріалів до єдиного національного органу стандартизації
- Забезпечення представництва всіх заінтересованих сторін у керівній раді національного органу стандартизації
- Повне впровадження принципу добровільного застосування стандартів та інших документів із стандартизації
- Забезпечення вільного доступу до текстів стандартів, застосування яких є обов'язковим згідно з вимогами нормативно-правових актів

Програма підтримки галузевої політики «Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Європейським Союзом»

Проект Закону України «Про стандартизацію» (реєстраційний номер 3337 від 30.09.2013) (2)

- Поступовий відхід від застосування галузевих стандартів та перехід до застосування замість них технічних регламентів та національних стандартів
- Усунення регулювання розроблення та застосування технічних умов підприємств (включаючи їх експертизу та реєстрацію)
- Спрощення та оптимізація процедур розроблення та погодження проектів стандартів, забезпечення ефективності та прозорості фінансування діяльності з розроблення стандартів
- Відхід від процедури державних закупівель для розроблення стандартів та перехід до розроблення стандартів відповідними технічними комітетами за фінансування від національного органу стандартизації
- Забезпечення ідентичності українських національних стандартів з їх європейськими відповідниками

Програма підтримки галузевої політики «Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Європейським Союзом»

Проект Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» (наразі опрацьовується в ЦОВВ) (1)

- Консолідація законодавства у сфері оцінки відповідності в одному законодавчому акті
- Забезпечення законодавчого підґрунтя для приведення українського законодавства у цій сфері у повну відповідність до вимог Угоди СОТ про ТБТ та актів законодавства ЄС
- Поширення поняття «технічний регламент» на всі документи, що встановлюють обов'язкові вимоги до продукції та процесів її виробництва (включаючи СанПіНи та НПАОПи)
- Виключення послуг зі сфери технічного регулювання
- Виключення зі сфери технічного регулювання безпечності харчових продуктів

Програма підтримки галузевої політики «Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Європейським Союзом»

Проект Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» (наразі опрацьовується в ЦОВВ) (2)

- Вимога максимальної відповідності українського технічного регламенту акту законодавства ЄС у разі його розроблення на основі такого акта
- Вимога ідентичності українських національних стандартів, що надають презумпцію відповідності технічним регламентам, відповідним європейським гармонізованим стандартам
- Запровадження вимог до органів з оцінки відповідності, що призначаються, аналогічних вимогам, що висуваються в ЄС до нотифікованих органів
- Повне скасування Декрету КМУ від 1993 р. «Про стандартизацію і сертифікацію», а отже й обов'язкової сертифікації, та повний перехід на застосування технічних регламентів з 1 січня 2020 р.

Програма підтримки галузевої політики «Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Європейським Союзом»

Основні ризики при впровадженні європейського законодавства та підходів в Україні

- Відсутність ефективного механізму координації на найвищому рівні, принаймні на рівні віце-прем’єра, і пов’язаний з цим брак політичної уваги до важливих деталей
- Консервативність мислення державних службовців, особливо юристів
- Низький рівень розуміння конкретних актів законодавства ЄС та закріплених у них підходів і практик, прагнення відтворювати існуючі практики при прийнятті документів ЄС в якості національних
- Відсутність належної кадрової політики
- Низький рівень мотивації та гнучкості державних службовців, відповідальних за впровадження законодавства ЄС в Україні
- Відсутність ефективної системи відслідковування змін у законодавстві ЄС
- Низький рівень володіння мовами ЄС та низька якість перекладу актів законодавства ЄС
- Незадовільна якість управління коштами державного бюджету, у т.ч. переданими в рамках програм бюджетної підтримки ЄС
- Орієнтація на корупційні практики та ігнорування закріплених у законодавстві вимог

Програма підтримки галузевої політики «Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Європейським Союзом»

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!